

ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ ΚΑΙ ΩΝΑΣΕΙΟ...

Όταν η υγεία γίνεται υποχείριο στην πολιτική...

Όταν ένας πολύ επιτυχημένος και διεθνώς αναγνωρισμένος καρδιοχειρουργός εγκαταλείπει όλα αυτά και έρχεται στην Ελλάδα, αυτό για μένα σημαίνει ότι δεν έρχεται για τα λεφτά ή τη δόξα, αλλά ακολουθώντας μια χίμαιρα. Έρχεται αποκλειστικά για να βοηθήσει. (Για πολλούς από μας ίσως θα σήμαινε και ότι είναι ένας αγαθός ονειροπόλος, λαϊκιστί:μ..λ..κ..ς!). Αυτό με κάνει να πιστεύω στα λόγια του και να ανατριχιάζω. Η κυνικότητα ίσως να συγχωρείται σε κάποια επαγγέλματα, όχι όμως και στο κατ' εξοχήν ανθρωπιστικό του ΙΑΤΡΟΥ!

Υστερα από 300 μεταμοσχεύσεις καρδιάς δεν ήταν αρκετά καλός για το Ωνάσειο!

Το 1996 όταν επέστρεψε στην Ελλάδα ο Πέτρος Αλιβιζάτος είχε κάνει 233 μεταμοσχεύσεις καρδιάς. Συγκαταλεγόταν ανάμεσα στους κορυφαίους καρδιοχειρουργούς του κόσμου, ήταν εγκατεστημένος στις ΗΠΑ και δεν είχε κανέναν προφανή λόγο να γυρίσει στην πατρίδα. Ωστόσο, ένιωθε ότι είχε μια αποστολή: Να δημιουργήσει μια πρότυπη μονάδα μεταμοσχεύσεων, ακριβώς όπως είχε κάνει στην Αμερική.

Ανέλαβε τη διεύθυνση του Α' τμήματος του Ωνάσειου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου την 1η Απριλίου του '96.

Στο αυτοβιογραφικό του βιβλίο που κυκλοφόρησε πριν από μερικές ημέρες με τίτλο «Αποστολή... το τίμημα», ο κ. Αλιβιζάτος χαρακτηρίζει «αποφράδα» την ημέρα που δέχτηκε να πάρει τις τύχες του Ωνασείου στα χέρια του.

Ανάμεσα στο 1996 και το 2012, λοιπόν, κάτι θα πρέπει να πήγε πολύ στραβά στο πιο φημισμένο καρδιοχειρουργικό κέντρο της Ελλάδας.

Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα ώστε ένας διαπρεπής επιστήμονας, με το διεθνές κύρος του Πέτρου Αλιβιζάτου, να αντιμετωπίζει με πίκρα και απογοήτευση αυτό που θα έπρεπε να θεωρεί ως το έργο της ζωής του.

Το βιβλίο του θα μπορούσε να είναι το χρονικό μιας μεγάλης και συναρπαστικής διαδρομής στα ακρότατα όρια της ιατρικής επιστήμης - και δη στην πλέον κρίσιμη εφαρμογή της, τις μεταμοσχεύσεις καρδιάς και πνευμόνων. Αντί όμως για την εξιστόρηση της λαμπρής πορείας ενός γιατρού που ξεκίνησε από την Ελλάδα, διέπρεψε σε κάποιες από τις πιο σημαντικές καρδιοχειρουργικές κλινικές της Βρετανίας και των ΗΠΑ για να καταλήξει πίσω στη γενέτειρά του, το πιο καυτό κεφάλαιο στην αυτοβιογραφία του κ. Αλιβιζάτου είναι εκείνο που διεκτραγωδεί την επεισοδιακή του θητεία στο Ωνάσειο.

Αλισβερίσι στο Ωνάσειο:

«Ποιος έχει δει τη λάμψη του θριάμβου στα μάτια των άλλων γιατρών, των "ανταγωνιστών" σου μέσα στο ίδιο νοσοκομείο, όταν πεθαίνει ο δικός σου ασθενής, όταν η καρδιά που μόλις μεταμόσχευες τελικά δεν λειτουργεί; Ποιος θα μπορούσε να πιστέψει ότι είναι δυνατόν να συμβαίνει κάτι τέτοιο; Κι όμως, εγώ το έχω ζήσει. Όχι μόνο μία φορά - και όχι μόνο στην Ελλάδα».

Οι φράσεις που ο κ. Αλιβιζάτος μεταχειρίζεται στον προφορικό του λόγο για να περιγράψει το ιατρικό παρασκήνιο συγκλονίζουν. Ακούει κανείς τα λόγια ενός ανθρώπου που, παρά τη βαθιά του καλλιέργεια, δεν έχει συνηθίσει να αστεϊεύεται.

Το βλέμμα του καρδιοχειρουργού που διετέλεσε δεξί χέρι, μεταξύ άλλων, του Sir Magdi Yakub είναι αμείλικτο και διαπεραστικό και ίσως δεν θα μπορούσε να είναι αλλιώς: ύστερα από τόσες μαραθόνιες επεμβάσεις, τόσες αναμετρήσεις με τον θάνατο που ελλοχεύει σε κάθε αβέβαιο καρδιακό παλμό, ο κ. Αλιβιζάτος δείχνει ότι δεν έχει χρόνο να σπαταλήσει στο σερβίρισμα της αλήθειας. Ψηλόλιγνος, γεμάτος νεύρο και ενέργεια, με μια εσωτερική ένταση που αφαιρεί δεκαετίες από την πραγματική του ηλικία των 75 ετών, ο κ. Αλιβιζάτος ξεφυλλίζει ο ίδιος την αυτοβιογραφία του, σχολιάζοντας στιγμιότυπα και καταστάσεις. Τονίζει, δε, πως «επειδή έχω μια εμμονή με την συστηματική τήρηση αρχείων, για οτιδήποτε καταγγέλλω στο βιβλίο έχω αδιάσειστες αποδείξεις».

Ανοίγοντας το κεφάλαιο «Ωνάσειο», ο κ. Αλιβιζάτος κάνει μια σύντομη αναδρομή στο παρελθόν του νοσοκομείου. Εξαιρεί καταρχάς την ειλικρίνεια και την εντιμότητα του Απόστολου Ζαμπέλα,

εκπροσώπου του Ιδρύματος Ωνάση στο Δ.Σ.

Κατόπιν αναφέρει χαρακτηριστικά ότι ένας από τους υπουργούς που είχαν στη δικαιοδοσία τους το Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, στην αρχή της δεκαετίας του '90, είχε πει στον τότε πρωθυπουργό: «Εγώ, κύριε πρόεδρε, το Ωνάσειο το θέλω χρεωμένο, ώστε να κλείνω τη στρόφιγγα κι έτσι να κάνουν ό,τι τους λέω». Ο κ. Αλιβιζάτος γράφει ότι το Ωνάσειο ξεκίνησε υπό αφόρητη πολιτική πίεση και εξακολούθησε να λειτουργεί έτσι. Τα πράγματα εκτροχιάστηκαν κατά την περίοδο της νοσηλείας του Ανδρέα Παπανδρέου, στο τέλος του 1995, όταν οι επώνυμοι που συνέρρεαν στο νοσοκομείο παραβίαζαν συστηματικά το επισκεπτήριο, ενώ έφτασαν να καπνίζουν ανενδοίαστα μέσα στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας.

Η κατάσταση που βρήκε ο κ. Αλιβιζάτος ήταν μια διαρκής χασοτική μάχη ανάμεσα στους γιατρούς των τριών κλινικών για το ποιος θα κερδίσει θέση στα τρία χειρουργεία: «Κάθε πρωί γινόταν αλισβερίσι με αντεγκλήσεις και διαπληκτισμούς για το ποιος γιατρός θα έπαιρνε κρεβάτι ώστε να "κατεβάσει" άρρωστο στο χειρουργείο. Στον πρωινό πλειστηριασμό οι γιατροί φώναζαν σαν ατζέντηδες χρηματιστηριακών οίκων που πόνταραν σε μετοχές! Το όλο σκηνικό οφειλόταν στο ότι δεν ήθελαν αυστηρούς και απαράβατους κανόνες ώστε να υπάρξει, ακριβώς, περιθώριο για διαπραγμάτευση».

Χειρουργός-κομάντο:

«Το 2000 η μισθοδοσία του μη ιατρικού προσωπικού ανερχόταν σε 14 εκατ. ευρώ», γράφει ο κ. Αλιβιζάτος. «Δέκα χρόνια αργότερα είχε εκτοξευθεί στα 34 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 142%. Το ένα τρίτο της μισθοδοσίας αφορούσε επιδόματα, μερικά των οποίων ήταν εξαιρετικά ευρηματικά στη σύλληψη, όπως εκείνο της "ξένης γλώσσας" ή το άλλο του "αριστεύσαντος τέκνου". Ετσι έφτασε τεχνολόγος μονοετούς φοίτησης να κοστίζει στο Κέντρο 89.000 ευρώ και συνάδελφός του ηλεκτρολόγος να αμειβεται περισσότερο από τον προϊστάμενό του διπλωματούχο του ΕΜΠ!». Κάτι σάπιο υπήρχε στο βασίλειο του Ωνασείου και ο κ. Αλιβιζάτος, ο οποίος δηλώνει πολιτικά ανένταχος και φανατικός πολέμιος οποιασδήποτε σκοτεινής πρακτικής, δεν θα μπορούσε να το ανεχτεί.

Ήδη από την περίοδο της εκπαίδευσης στην ειδικότητά του σε νοσοκομείο της Βοστώνης, ο κ. Αλιβιζάτος είχε πείσει για τις επιτελικές του ικανότητες.

«Είχα αποκτήσει τη φήμη πως διηύθυνα την ομάδα μου σαν διμοιρία κομάντος και αυτό μου αναγνωρίστηκε πανηγυρικά στην τελετή αποφοίτησης, τον Ιούνιο του 78», γράφει στο βιβλίο του. Την ίδια νοοτροπία βάλθηκε να καθιερώσει στο Ωνάσειο, προσπαθώντας να επιβάλει πειθαρχία. Ο αιώτερος στόχος του κ. Αλιβιζάτου παρέμενε η δημιουργία Μονάδας Μεταμοσχεύσεων και λίγο καιρό αφότου αυτή άρχισε να λειτουργεί, ήρθαν και οι πρώτες δημόσιες κατηγορίες: βουλευτές και μερίδα του Τύπου τον κατέκριναν επειδή, υποτίθεται, «ήθελε να κάνει μόνο μεταμοσχεύσεις», αντί να χειρουργεί ασθενείς για by-pass κ.λπ. «Η επίθεση, φανερά υποκινούμενη εκ των έσω, αποσκοπούσε στη ματαίωση της εκπαίδευσης των χειρουργών, η οποία χάλαγε την πιάτσα της ισχύουσας τότε καρδιοχειρουργικής δουλοπαροικίας», γράφει στο βιβλίο του ο κ. Αλιβιζάτος. Ο ίδιος ήταν οπαδός της ανάδειξης νέων καρδιοχειρουργών στους οποίους θα μεταλαμπαδευε τις γνώσεις και την τεχνική του, ακριβώς όπως γίνεται στο εξωτερικό, όπου οι νεότεροι χειρουργούν και οι έμπειροι επιβλέπουν. Όπως περιγράφει στο βιβλίο, ο εσωτερικός πόλεμος εναντίον του κλιμακωνόταν.

Το Δ.Σ. του Ωνασείου έφτασε να παραβιάσει τον κανονισμό λειτουργίας του νοσοκομείου και να εισηγηθεί τη δημιουργία δεύτερης μονάδας μεταμοσχεύσεων, προκειμένου να αποδυναμώσει τον κ. Αλιβιζάτο. Το 2004 κατατέθηκε εναντίον του αδικαιολόγητα, όπως λέει, αγωγή για εξύβριση συναδέλφου, κι αυτό ήταν μόνο ένα από μια σειρά συμβάντων που επιβεβαίωνε ότι ο βυζαντινισμός του Ωνασείου συσπείρωνε δυνάμεις κατά του ίδιου. Όπως περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια ο συγγραφέας, έως το 2009 η καμαρίλα με τις λευκές ποδιές, οι πολιτικά ελεγχόμενοι διευθύνοντες και η «συνδικαλιστική τυραννία» θα είχαν καταφέρει να τον εξουδετερώσουν. Στο μεταξύ, όμως, ο ίδιος θα είχε μετατρέψει τη Μονάδα Μεταμοσχεύσεων σε αντικείμενο θαυμασμού για την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα: «Από τις 74 μεταμοσχεύσεις καρδιάς που

πραγματοποιήθηκαν στο Ωνάσειο, οι 70 πήγαν σπίτι τους, πραγματικό ρεκόρ!» γράφει με δικαιολογημένη υπερηφάνεια ο κ. Αλιβιζάτος. «Το υψηλό ποσοστό οφείλεται στο επιτυχημένο "πάντρεμα" του λήπτη με τον κατάλληλο δότη. Σημειώτεον ότι το ποσοστό επιβίωσης των ασθενών του Ωνασείου στη 12ετία ήταν καλύτερο έως και κατά 30% από εκείνο του Baylor, του

νοσοκομείου στο Dallas, παρά την γνωστή υπεροχή του αμερικανικού ιατρικού συστήματος λόγω της μακροχρόνιας παρακολούθησης των ασθενών».

Οι συνάδελφοί του στις ΗΠΑ τον αποκαλούν «adrenaline junkie», λόγω της ακατάβλητης αντοχής του στο χειρουργείο, όμως αυτός ο χαρακτηρισμός αποδείχθηκε εύστοχος και ως προς μια άλλη εκδοχή της αδρεναλίνης: «Το 2002 η 27χρονη Ειρήνη νοσηλεύεται με μυοκαρδιοπάθεια. Σύντομα θα ερχόταν το τέλος, όταν αναπάντεχα βρέθηκε μόσχευμα στη Θεσσαλονίκη. Το πήραμε εκείνο το αξέχαστο Σαββατόβραδο, όπου η επιστροφή μας συνέπεσε με την έξοδο των Αθηναίων τα μεσάνυχτα και οι δρόμοι ήταν κυριολεκτικά πηγμένοι στα αυτοκίνητα. Ευτυχώς για την Ειρήνη, υπήρχε τότε μια ειδικά εκπαιδευμένη ομάδα της Αστυνομίας, με ταχύτητα αυτοκίνητα. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, με δύο απ' αυτά από το "Ελευθέριος Βενιζέλος" και ξεχυθήκαμε με τις σειρήνες από την Αττική Οδό προς την Κηφισία και τη Βασιλίσσης Σοφίας, κυριολεκτικά σπρώχνοντας τα άλλα αυτοκίνητα δεξιά και αριστερά και τους αστυνομικούς, με το μισό τους σώμα έξω από τα παράθυρα, να ουρλιάζουν στους οδηγούς να παραμερίσουν. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι πήραμε τη στροφή στην πύλη του Αδριανού με τους δεξιούς τροχούς του αυτοκινήτου στον αέρα!».

Κόντρα στο «φακελάκι»:

Ο κ. Αλιβιζάτος ήταν ένα παιδί που γεννήθηκε λίγο πριν από τον Μεγάλο Πόλεμο, που πίστευε ότι πρέπει να γίνει μηχανικός ενώ είχε κλίση στη Φιλολογία και τη Φιλοσοφία. Όσο για την Ιατρική, δεν ήρθε με τους καλύτερους οιωνούς στη ζωή του: «Κάποτε μπήκε στο εργαστήριο της σχολής ένας καθηγητής, κρατώντας σωληνάριο με κίτρινο υγρό και ρώτησε τους φοιτητές τι περιείχε. Ένας είπε διάλυμα πικρικού οξέος, άλλος διχρωμικού καλίου. "Όχι, όχι. Δεν μπορείτε να μαντέψετε. Είναι τα ούρα του διαδόχου Κωνσταντίνου". Ήταν ο δικός του τρόπος για να πει ότι είχε γίνει αυλικός γιατρός!».

Το «πρόβλημα» του κ. Αλιβιζάτου, όπως το εντοπίζει ο ίδιος, είναι οι αρχές που πήρε κατά την ανατροφή του: «Ο πατέρας μου συνήθιζε να λέει ότι στην Ελλάδα, κι αν ακόμα δεν καταφέρεις κάτι, το γεγονός και μόνο πως πήγες αντίθετα στο ρεύμα σημαίνει πως κατάφερες πολλά. Δεν έχει γεννηθεί ακόμη ο άνθρωπος που θα τολμήσει να μου δώσει "φακελάκι", ούτε αυτός που θα μου πληρώσει τα έξοδα για να παρακολουθήσω ιατρικό συνέδριο. Και ύστερα από άνω των 300 μεταμοσχεύσεων καρδιάς, χρειάζομαι το πολύ δύο λεπτά για να με πάρει ο ύπνος το βράδυ. Ξέρω ότι, ακόμη και για όσους ασθενείς έχασα, δεν υπήρχε κάτι που θα μπορούσα να έχω κάνει και δεν το έκανα».

Το βιβλίο του κ. Πέτρου Α. Αλιβιζάτου «Αποστολή...το τίμημα» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις "Επτάλοφος"

ΥΓ. Διάβασα το βιβλίο και σας παρουσίασα συνοπτικά ό,τι νόμισα πιο σημαντικό, ως ενδεικτικό της νοοτροπίας που έφερε την Ελλάδα στην σημερινή τραγική κατάσταση...Θα ήθελα, πάντως και το σχόλιο του φίλου καρδιοχειρουργού [George T Stavridis](#) επί του θέματος, καθώς έζησε τον Π. Αλιβιζάτο από κοντά και η μαρτυρία του έχει μεγάλη αξία...